

MEGÚJULÁS, ÉBREDÉS ÉS TÁRSADALMI REFORM KÖZÉP-KELET EURÓPÁBAN A 17. SZÁZADTÓL EGÉSZEN A 20. SZÁZAD ELEJÉIG

Nagyvárad, 2018. november 22–23.

A fenti címmel szervezett nemzetközi vallástudományi konferenciát a nagyváradi Partiumi Keresztény Egyetem. A konferencia létrejöttében komoly szerepe volt a Sulyok István Teológiai Kutatóintézetnek és az MRE Doktorok Kollégiuma Vallástudományi Szekciójának is. A rangos és a tervek szerint kétfévente megrendezendő konferenciasorozat első alkalmára 2018. november 22-én és 23-án között került sor.

A kutatók a régió keresztyén, még pontosabban protestáns megújulási mozgalmait, lelki megújulásait, továbbá az ébredési irányzat meghatározó alakjait és eszményeit tárták fel a hallgatóság számára.

Kelet-Közép-Európa egyetemeinek különböző teológiai és történelmi fakultásairól érkező tanárok, lelkészek, professzorok kétnapos intenzív ülésezése új ismeretekkel és izgalmas párbeszédekkel gazdagította a jelenlevőket. A több mint három évszázadot felölelő előadások sokféle szempontból és irányból megközelítve kapcsolták össze a kor egyháztörténelmi eseményeit. Az első ülés kezdetén még szinte átláthatatlan eseményhálózat a második nap végére egyházaink jelenét is meghatározó, letisztult képpé alakult.

Az angol nyelven elhangzó előadások témái nagyon széles skálán mozogtak: Pecsuk Ottó a Brit és Külföldi Bibliatársulat bibliaterjesztő missziójának magyarországi kezdetéről beszélt (*Beginnings of the Bible Mission of the British and Foreign Bible Society in the Early 19th Century Hungary*), Emanuel Contact a szintén BFBS-misszionárius Benjamin Barker romániai munkáját elevenítette fel (*Sowing the Word of God: Benjamin Barker and the Printing of the 1838 Romanian NT*), Kovács Ábrahám a bibliaterjesztő szervezetek magyarországi ébredésben betöltött szerepét elemezte (*Revival, Bible Societies and Tract Societies in Historic Hungary. A Multi-ethnic, Multicultural and Multi-denomination Work for Christ*).

Szilágyi Ferenc távollétében felolvasott előadása a Szatmár megyei felekezeti mozgásokat vizsgálta (*Identity Changes. Reflections about Changes of Romanian and*

Hungarian Christian Denominations in Szatmár County During the 20th Century), Horváth Levente a 20. század eleji erdélyi református egyházon belüli missziói mozgalmakról beszélt (*The Ambiguous Beginnings of the Modern Mission Movements in the Reformed Church of Transylvania Between 1895 and 1918. Against the Backdrop of the Enlightenment Narrative with a Peculiar Perspective on our Postmodern Milieu*), Kovács Kálmán Árpád a 19. század végi magyar protestáns sajtótörténethez szólt hozzá (*Debates on Conversion and Spiritual Rebirth in the Hungarian Protestant Press Between 1891 and 1901*), Fazekas Csaba pedig a magyarországi kisebb egyházak helyzetét elemezte a két háború közötti Magyarországon (*Protestant Revivals and Small Churches in the Interwar Hungary*).

Lányi Gábor Bereczky Albert református püspök korai korszakát és az ébredési mozgalomban betöltött szerepét (*Bishop Albert Bereczky and the Revival Movement*), Cyprian Simut pedig David Bogue teológiáját vizsgálta (*How to Argue for the Impossible. The Concept of Universal Peace and Morals in the Theology of David Bogue*). Borzási István az erdélyi baptisták korai missziói stratégiájáról beszélt (*Baptist Mission and Strategy in Transylvania, 1867–1917. The Baptist Mission Work and Strategy of Mihály Kornya*), és a baptista egyház történetének vizsgálatát folytatta Corneliu Simut is előadásában (*The Reformed Calvinist Theology Upon which the Romanian Baptist Seminary Was Built and Why Romanian Baptists Turned Out Arminian*). Kertész Botond egy 19. századi evangélikus folyóirat történetét dolgozta fel előadásában (*Der evangelische Christ: Die erste bekennende Zeitschrift der Evangelischen in Ungarn*). Gerhard Hausmann *Erweckung – Mission – Soziales Engagement im Umfeld der Erzherzogin Maria Dorothea* című előadásában a magyarországi ébredés és missziói munka híres támogatójáról, Maria Dorotheáról emlékezett meg. Karl W. Schwarz a Debrecen és Bécs közötti tudományos kapcsolatok történetéről értekezett (*Scientific Relationship Between Debrecen and Vienna Exemplified by Eduard Böhl and Sándor Venetianer*). Kovács Teofil ugyanezt a témát folytatta *The Defenders of Faith. The Correspondence Between Ferenc Balogh, Father of New Orthodoxy Movement und Eduard Böhl, a Reformed Pietist Professor of Dogmatics from Vienna* című előadásában.

A konferencia második napján Juhász Zoltán Rácz Károly szerepét vizsgálta a református új ortodoxiában (*Die Erscheinung des deutsch-niederländischen Pietismus in der ungarischen reformierten Erneuerung. Die Rolle von Károly Rácz in der reformierten Neoorthodoxie*). Kulcsár Árpád John Mott Ravasz Lászlóra gyakorolt hatását elemezte (*An Evangelical Impact on Bishop László Ravasz, the Encounter with John Mott in Kolozsvár*), és ehhez kapcsolódott Hatos Pál előadása is (*After Liberalism. The Idea of Revival and the Conservative Ecclesiology of the Young László Ravasz 1907–1918*). Verók Attila előadása egy korábbi történelmi időszakot szólaltatott meg (*Erbauungsliteratur mit pietistischer Note in den Lesestoffen der Siebenbürger Sachsen im 17. und 18. Jahrhundert*), ahogyan a szlovákiai Peter Konyova

előadása is (*Die Reformierten als eine ungewünschte Konfession in Preschau im 17. Jahrhundert*). Kónya Annamária előadása a 16–17. századi zempléni reformátusok és lutheránusok együttéléséről szólt (*Reformed and Lutherans Living Side by Side in Zemplén County During the 16 and 17th Century*). Pálfi József Keresztesi József írásait vizsgálta (*The Idea of Personal Renewal in the Writing of József Keresztesi, a Puritan Revivalist from Transylvania*). A konferenciát Szigeti Jenő előadása zárta (*Interethnic Relations Between the Small Protestant Churches During the Austro-Hungarian Monarchy*).

A szervezők